

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 57.

V petek 18. Maliga serpana.

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blažniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znes 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje, za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

O z n a n i l o.

Iz časopisnice gospoda Ignaca od Kleinmayer-a in gospoda Fedora Bamberg-a sim zopet prejel milodare za pogorele prebivavce Iške vasi in sicer:

1. Od gospoda dr. Pfeffera	2 gold.
2. „ neimenovanega	3 „
3. „ gosp. baron Kodellia	20 „
4. „ gospe grofnje Stubenbergove	10 „
5. „ N. U.	2 „
6. „ nekterih Mavničanov	2 „
7. „ neke neimenovane gospe	2 „
8. „ gospoda Valentina Češka	10 „
9. „ gospoda Fidelis-a Terpinca	10 „

Skupej . . . 61 gold.

Potem

10. Od gospoda Jožefa Kajba iz Loke 16 valov manšestra.

11. Od gospoda kupca Ivana Mühleisna za razdelitev med revne pogorelce Iške vasi 10 mernikov fižola na nakaz, ki se je neposredno okrajnemu poglavarstvu poslal.

Ti milodari so se 13. t. m. med pogorelce Iške vasi razdelili, katerih serčna zahvala se s tem očitno dobrotnikom izreče in prosi, da bi ljudoljubi tudi zanaprej vbogih pogorelih ne pozabili, temuč jih z milodari podperali, kateri se bodo po želji dobrotnikov med vboge razdelili.

V Ljubljani 15. julija 1851.

C. k. okrajni poglavar
Tomaž Glančnigg, s. r.

Danes bo XXXIV. del, III. tečaja 1851 deželnega zakonika in vladnega lista za krajnsko kronovino izdal in razposlan.

Zapopade pod

Št. 193. Cesarski ukaz 15. Maja 1851, s katerim se za vse kronovine razun vojaške pokrajne izda predpis zastran vkvartirovanja (nastanovanja) vojakov.

V Ljubljani 18. julija 1851.

Od c. k. vredništva deželnega zakonika za krajnsko kronovino.

Nevradni del.

Avstrije prihodnjost.

(Dalje.)

XIII.

Vsako stoletje skoro ima svojo imenitno vodivno misel, katera sočasne ljudi giblje in maja, da se pozabivši vse drugo z vso močjo poganjajo to dopolniti kar ravno duh teh časov veleval. Vemo da so v enajstim in dvajsetem stoletju milijoni vernih evropskih kristjanov vsih jezikov v Palestino popotvali, nadušeni od gorečega poželjenja svete kraje, ker je božji sin živel in terpel, od hude sužnosti

Saracenov oti. — V petnajstim, šestnajstim in sedemnajstim stoletju je otilnelo vso političko gibanje mem vprašanja: katera je prava vera, v razsodbo teh preprirov so tekli potoki nar žlahtnejši kristjanske kervi. Komaj je bila končana tridesetoletna vojska po spravi leta 1648, pride na dan tako imenovani zistem evropske enakovažnosti, pazno se je čulo in dolge leta so se vojske bile da bi katera vladnih rodovin ne postala preveč mogočna mem drugih. Absolutizem je bil samo znana vladna podoba, in ponosno so Francozi imenovali samodržno svojovoljno obnašanje Ludovika XIV. svoj zlati čas. Tim clo nasproti je bil človeški rod o koncu osemnajstega stoletja ves nadušeni političke svobode, in kakor poprej v imenu vere je zdaj v imenu prostisti kri v potokih tekla. Več ko šestdeset let že šumi prepri zavolj prednosti vstavne mem samodržne vlade, v naših dneh pa se naznanuje povsod ponosno gibanje pri vsih ljudstvih za slavo in povzdigo lastne narodnosti, katere občutnost se je clo redko naznanila v preteklih stoletjih. Taki vodivni ideikakiga stoletja se silno v bran staviti je enako težavno kakor derečimu potoku nasproti plavati; skušeni mož takih misel ne bo zateral temuč se jih bo ročno poprijel in jih bo vladal. Dereči vodi daj terdni jez in brez nevarnosti tvojiga posestva ti ponuja obilni korist, ako jo pa popolnoma vstaviš se mora čez brege vlti in planjave daleč okolj potopiti. Ga ni zistema ali reda političkih naprav popolno overžljiviga, mu gre le mož, znajo ki z bistrim umam in močno roko državno veslo sukati, in še tako modro iskovan zistem bo clo malo pomagal če manjka praviga moža ki bi bil v stan merivo čerko z plemenitim duham oživet. Motijo se tedaj tisti ki samo le v kaki odločeni vladni podobi zveličavni stan kake države išejo, motijo se pa ravno tako tudi tisti, ki bi kakšno vladno podobo že sploh brez razločka kraja in časa overgli. Mi cenimo bolj znotrajno mem zvunajnega, zerno mem lupine, državo mem podobe vlade, katera naj bi drugim primerjeno še toliko predkov ponujala vunder le podoba ostane, da se le po krivim, nar manj pa so silni prekuciji ne spremeni. Mi smo že v poprejnem sestavku omenili, da nam edinstvo države da nam edinstvo avstrijskiga cesarstva mem vsiga drugiga tedaj tudi mem vladne podobe velja. Ker je tedaj edinstvo naša vodivna misel, naši temeljni princip, bomo lahko čez ceno te ali vune naprave v avstrijskih zadevah sodili. Kar edinstvo in spravo zedinjenih narodov povikša in podpera je dobro in koristno vesoljnosti, če bi se tudi posamesnim udam nekaj težavno zdelo; kar jo žali in zadržuje ne more veljati če bi se sebičnemu vošenju še tako mikavno kazalo.

Če imamo tedaj pravo in resnično mero za ceno vsake političke naprave, bodimo mirni in pazljivi in se ni treba bati, de bi krivo sodili.

Je pa ni na svetu reči, je tedaj tudi ni političke naprave, katera bi bila od vsih strani enako popolnoma izdelana in prosto kakorkoljšne zmote ali nevarnosti. Francozki pregovor

pravi: chaque medaille a son revers, vsaka svetinja ima svoje narobje, kjer je luč se najde tudi senca. Po enakim ima tudi vstavna vladna podoba neodrekljivo svoje predke, ji pa nekterikrat ne manjka nevarnih težav. Bomo v sledečih versticah te in vune en malo pretresli. Ni prazno dolgoletno hrepenjenje v tako raznih državah po vpeljavi konstitucionalizma, če takoršna vlada pravo primerjeno podlago najde bo v stanu vesoljnosti državljanov clo k dobriemu vstreči.

Ako ljudstvo samo po glasu svojih poslancev potrebne postave oznani in jim z krono vred nepremakljivo veljavo da, se šuntarjem in možem prekucivne stranke popolnoma vsaka priložnost odvzame od svojovoljniga ravnanja vlade in zateranja ljudstva govoriti. Če se nekatere postave kakor se marsikterikrat prigodi, v teoriji prav lepe v djanju pa napčne skažejo, vladi ni treba odgovora, zavidnost nji nasproti mora vtihniti, tjer kako bi se državljani pritožili da je breme težavno; katero so si oni sami naložili. Posebno velja resnica tukaj rečeniga zastran davkov in drugih državnih stroškov. Očitno je tudi da bo vlada po ljudskih poslancih potrebe oseb, srejn in celih kronovin bolj resničnejši zvedla, kakor po oznanilu svojih uradnikov, ki bi morebiti kakikrat vtegnili vladi kako napčnost zamolčati, in če tudi ne, ona tudi v tej zadevi odgovornost odvali, ako zdravnik ne ve, kje bolnika rana skeli, ne bo v stanu jo zaceliti. — Vradniki in državni oskerbniki bodo skerbno pazili na svoje ravnanje in obnašanje, tjer sodba ni mila in skrita, temuč javna in ojstra, ker če tudi vladarju gre pravica povsmiljenja in prizanašanja kazni, posebni pravili veljajo zastran ministrov.

Še na nekaj se posebno vperajo prijatli konstitucionalizma. Vladar, če tudi od božje previdnosti na visoko stopnjo postavljen, se vunder tudi človeških slabosti in nepopolnosti ne znebi, vsiga on ne vidi in ne ve, mu je tedaj v mnogih rečeh treba svetovavcov, kateri so zavezani mu resnični stan javnih državnih zadev razodeti, in po svoji pameti in vesti nar bolj primerjene naprave nasvetovati. Može tako važnjiga poklica se imenujejo ministri, oni vežejo sveto osebo vladarja z ljudstvom po njih on zve potrebe in vošenja ljudstva, morajo tedaj že za svoje nasvetovanje odgovorni biti. Znano je tudi de še tako izvrstnemu vladarju je čas svojiga življenja določen, da z njim vmerjejo imenitne lastnosti, da pa pametno iskovana in zvesto ohranjena vstava ne zgine, temuč na tanjko pot kaže po kateri bi državna barka veselo in srečno svoje jadra napela. Taki so prav po kratkim glasi prijatlov vstavne vlade podobe. Obstojimo radi, de imajo te in enake besede v teoriji clo veliko vabivniga v sebi, skušna pa mati vednosti vse vunder nikakor ne poterdi. Več ko šestdeset let, hrepeni Evropa vživati dobroto vstavnih vlad v letu 1848 je bilo to vošenje sploh dopolnjeno. Kaj pa skušnja uči? Ozmimo se po Evropi in bomo vidili, de je ta vladna podoba te leta sem neomadežana v svoje čistosti

in neomajena v svoje stanovitnosti le v britanski in belgiški samovladiji ostala. Britansko kraljestvo ohrani svojo vstavo že kake sto let in ponosno poje Britanec narodno pesem: Rule Britannia, in Belgiško je obvarovalo lastno kraljevno vstavno vlado v strašni navihiti leta 1848, ko se je v polovici Evrope skoro vse od tla do verha prekucnilo. Ravno ta dva izgleda skažeta, da je ta vladna podoba v stanu nar nevarnejši okoljsne premagati, de pa to v djanju ni tako lahko, kakor bi si marsikateri politikar v svoji teoriji mislil. Praša se, zakaj ravno tam prostost ni samo le cvetela, temuč tudi rasla in dozda ne neha sladkiga sadu donašati? Odgovorimo zato, ker tamkej vsaki vstavni deržavljan do globočine serca prepričan resnico spozna, de bolj ko je oprostjen bolj je zavezan osebo vladarja in deržavne postave spoštovati. In sicer ne zavolj strahu kazni ali žugajoče sile, temuč ker mu lastna vest velevala, de bi neumno in krivo bilo to ovreči kar je ljudstvo po svojih poslancih z krono vkupaj kakor veljavno sklenilo. V tistih deželah velja ko temeljna vodivna misel tale: postave se morajo častiti ne samo ker timu ali vunimu dopadejo ki je pomagal jih kovati, temuč že samo zato, ker so postavve; ni pripušeno nobenimu se zoperstaviti vesoljnosti, in manjšina se mora ukloniti večini. — Ker je tam tako prepričanje globoko vkoreninjeno, ga ni najti prederzniga gibanja ne za silno premembo vladne podobe, ne za zedinjenje kakiga deržavniga naroda z drugim sosednim narodom, ne za konc in razpad samovladije. — Razjasnimo po izgledih tukaj rečeno. Le kake mile široko morje loči Britansko od Francozkiga, da bi skoro stopil od ene strani na drugo, in vunder ni bila ne perva ne druga ne tretja prekucija let 1789, 1830, 1848 v stan, vstavo in stanu britanskiga kraljestva potresti. Zastonj so šumeči valovi francozkiga demokratizma na angleške bregove bili, nič se ni slišalo, da bi bil kakorkolšni stan drugimu vojsko napovedal, in vunder sta si tamkej siromaštvo in bogastvo bolj bližnja ko kerkoli, ker dostikrat se tiši revna bajta imenitnimu pohištvu milijonarca. Akoravno zgodovina v preteklih stoletjih veliko ve povedati od dolgoletnih kervavih bojev med Irci, Angleži in Šotci, to je narodi, ktere obseže Britansko kraljestvo, akoravno Ircam dosihmal ni bila dovoljena enakopravnost vere in politiskih pravic — je vunder Britanija ohranila svojo vstavo neokrušeno, njena vlada je netrudljivo prestala dvajsetoletno vojsko z francozko republiko in z Napoleonovim cesarstvom in je bila mogočna jo srečno in slavno končati. Če se souklonile vse zastave sedežu Napoleonovimu, je Britanski Leopard ponosno po zraku ferfetal. Menimo da vladna podoba škodljiva ali overžljiva ne biti zamore, katera v takih skušnjah svojo nepremakljivo obstojnost skaže, čeravno radi obstojimo, de je bila to doseči le v stanu podperta od zveste in hrabre armade na suhim in na mokrim in sploh od domoljubniga obnašanja britanskiga ljudstva. — Drugi izgled, kako brambo ponudi deržavi resnična in vkoreninjena vstavna vlada, nam kaže majhino belgiško kraljestvo v spomladi leta 1848. Po vstaji svečana se je na sosednim francoskim vstavna samovladija spremenila v republiko. Od začetka je pospodarila prenapeta prekucijna stranka, in komaj je Lamartine predsednik sočasne republikanske vlade v stanu bil rudečo zastavo ropanja in ubijanja ponižati. Prihruši tedaj v prvih dnevih sušca divja roparska derhal čes mejo belgiškiga z namenam tudi tam vse prekucniti. Le osemnajst let obstoječa vstavna vlada je bila pa na belgiškim že tako terdno vkoreninjena, da so Belgičani ptuje odveržence z tepenim herbtam domu po-

slali. Kralj Leopold je oznanil de prostovoljno odstopi, ako bi to teknilo miru in sreči deržave. V letu 1793 se je belgiško nana glama vtopilo v francozki republiko, v letu 1848 je enoglasno „živio“ nasproti donelo vstavnimu kralju Leopoldu.

Smo se pri tej reči nekaj bolj mudili, ker se naši znani zastavi namreč vstavi 4. sušca 1849 žali Bog nasprotnikov ne manjka. Kar se vtiče zvnajnih zadev sicer smemo popolnoma zadovoljni biti, iz hudih viharjev je Avstrija po zvestobi svojih domoljubnih sinov rešila neotemmeno svojo staro slavo, mogočna v versti evropejskih deržav stegne svojo oblast daleč čes nemške in laške dežele kakor nikoli poprej. Bog daj da bi mogli to popolnoma naznaniti zastran notrajnih zadev. — Demokratizem sicer je povsod tedaj tudi pri nas svojo veljavo zgubil, ga ni pametniga moža, ki se bo dal od tega politiskiga krivoverstva se kterikrat omamiti, tudi prepričani zavolj narodnosti so sploh vtihnuli, kar je bilo kriviga se je jelo poravnati, prenapeto se odlaša, voglasto se odbrusi, mir in sprava med bratovsko zedinjenimi avstrijski narodi dan za dnevam bolj rase. Ministerstvo se nepremagljivo derži zlahtniga namena na podlagi edinosti cesarstva prerajeno mogočno in v resnici svobodno deržavo izsidati ne le v kaki kratek čas, temuč v dolge stoletja. Kdo bi bil mislil, de bo zdaj v pot stopila druga stranka mož, ki menijo deržavi in vladi prav vstreči z tim de zdaj od te zdaj od vune strani napadajo vstavo 4. sušca 1849. Tudi njene besede so vabivne, kakor vselej besede politiskih strank, hočejo po prenapetosti vstavi vladi več moči podati, in zdaj vstavljene meje izbrisati. Koliko neumna se je predlanskim kvasilo od vladne reakcije, kako po krivim je bilo ministerstvo natolevano, da hoče dano svobodo okrajšati. Zdaj pa ko ono v resnici napreduje in se poganja po cesarski besedi potejeno vstavo v djanje vpeljati, pridejo možje stariga kopita zaderžke staviti, rekoč, da bi se imela vlada na njih kakor prave stebre deržave vperati. Nam tako sebično obnašanje nikakor ne dopade. Bomo v sledečih sestavkih priložnost imeli od te stranke več govoriti, kadar bomo pretresli sploh nasprotnike vstave 4. sušca 1849 zdaj le izrečemo v kratkim naše mnenje tako le. Kdor hoče v resnici biti zvesti deržavljan in vstreči Avstriji in svitlimu cesarju, naj časti cesarsko voljo in po cesarski besedi dano vstavo. Ona je naša zastava, kakor zvesti vojsaki smo zavezani se je nepremakljivo deržati. V nar hujši razperti letu 1849 jo je vlada podala zvestim Avstrijancam, da bi se serčno okolj nje zbrali, de bo nasprotnike najdlja ni bilo dvomiti, naša dolžnost je se jako za nje potegniti. Ako se neodrekljivo skaže, de se kake prenapetbe zares potrebne nam pove §. 123, kako se one zamorejo po pravi poti nasvetovati. Stojijo vpeljavi morebiti še kaki zaderžki v bran, skusimo jih poravnati. Nikakor pa bi se ne primerilo zvestimu Avstrijancu te zaderžke se pomnožiti, veljavo vstave napadati, in tako potrebno zaupanje ljudstva do vlade podkopavati. Če se takimu gibanju pridružijo sicer pošteni možje, naj bi prevdarli de tako oni brez namena prekucivni stranki v roke pomagajo, tjer tudi ona akoravno iz drugiga nagiba nasprotuje zdaj veljavni vstavi. Spominimo se cesarskih besedi: Kakor velike so nevarnosti, ki Avstriji, ki Evropi žugajo. Mi ne dvomimo zastran velike, blagonosne prihodnosti domovine. Avstrijski narodi, Zbirajte se okolj svojiga cesarja, obdajte ga z svojo udanostjo in djansko pomočjo in deržavna vstava ne ostane mertva čerka. Branise bo postala vaše svobode, poroštvo mogočnosti svitlobe, edinosti cesarstva. Veliko

je delo, ali po sreči se bo izšlo viribus unitis. (Melcer.)

(Dalje sledi.)

Austrijsko cesarstvo.

Avstrijska.

Porotna obravnava.

(Konec.)

Zatoženi potem pripoveduje, da mu je nekdo telovnik stergal, nato meni Jožef Presler moža že poznati, on ga bo poiskal, kar je tudi storil, ko pride mož k fantom, ga Jožef Presler od zadej sune, tako, da se skozi vrata prekucne; Sebastjan Presler k njemu skoči in ga udari, tudi on (priča) ga dvakrat po rami udari in se na to domu poda.

Jožef Presler pride za njimi in praša, če je Sebastjan Presler nož imel.

On pravi, da ne; na to meni Jožef Presler, tedaj je dobro, je kri le iz nosa tekla, ker mož leži spodej ves v kervi.

Po spraševanju zagovornika opomne še priča, da vse Sebastjana Preslera uboja dolži; da pa tudi Jožefa Preslera dolže in pravijo: „Ako bi ga ne bil speljal, bi se nesreča ne bila prigodila.

Potem so se še druge priče zaslišale, kterih govori niso tako važni.

Važno je pa, kar je Jožef Pesler govoril: On pravi, da je bratrancu zatoženega, on se posluži pravice se izpraševanju odreči, vendar se v prisego ne vzame. Šel je ob 4 ali 5 popoldne v kerčmo v Ragendorf, ker je bil Ragendorfer z mnogimi družimi fanti; Bauer je še le pozneje prišel. Na vprašanje, če so se prepirali, omeni priča, da je Presler nečega moža za uho udaril, če pa tistega, kteri je bil potem vsmeren, priča na ve.

Predsednik. Kako obleko je imel mož, kteremu je Sebastjan Presler klofuto dal?

Priča. Tega ne morem natanjko povedati.

Predsednik. Ste se sami s Pavlom Baurom prepirali?

Priča. Nisim se. Tesar iz Matzna bi bil imel še za bokal vina dati in zavolj tega sim zabavljaj in rekel, da je vmazan, ker je proč šel. Bauer nam je smodk dal. Mož odide, pa kmalo spet pride in reče, če sim njegovo pipo vidil. Jaz pravim, da ne in grem potem spodej v kerčmo. Ko gremo iz izbe, ostane njegova pipa na mizi, kjer smo sedeli. Ko pridem na ulice, stojita Sebastjan Presler in Köpf na ulicah, kje da je bil pa Bauer, tega ne vem. Potem grem spet nazaj. Kmalo potem vidim moža in ga prašam: „Stric, imate že pipo? in on odgovori: „Nimam je še.“ „Tedaj pojte gor ponjo,“ pravim, kjer na mizi leži. Jaz grem z njim, in ko pridem pred vrata, stoji zunaj Sebastjan Presler in tobak pije. Nato pravi mož: „Ti imajo mojo pipo.“ Tako pravim, in grem spet nazaj, ga pa nisim vun sunil, ker bi ne bil vedel zakaj? Jaz moža še v svojem življenju nisim vidil.

Predsednik. Vi pravite, da ste ob enem z unim možem pred vrata kerčme prišli?

Priča. Tega ne vem tako natanjko, če sim z njim vun šel, on je bil pijan, je znal toraj sam pasti. Ko Martin Köpf na vratih sloni, se Bauer nanj zapodi. Jaz mu pa nisim nič storil, jaz se obernem in nazaj grem.

Predsednik. Niste z nobenim pri tej priložnosti govorili?

Priča. Ne besedice.

Predsednik. Je bil Köpf na ulicah?

Priča. Jaz sim se obernul in nisim pogledal.

Predsednik. Kaj pa ste storili, ko ste se obernuli?

Priča. Nek mož pride in pravi: Kako je kaj itd. potem grem za mizo in se spet vsem.

Predsednik. Kdo vas je vidil, ko ste moža do vrat spremili in se potem spet obrnuli.

Priča. To mora Martin Köpf povedati; to je pred Bogom in svetom resnica, da sim se koj obrnul, da se nisim ozerl in da nisim ničesar rekel.

Predsednik. Vi se tedaj z Bauerom niste pečali?

Priča. On je bil pijan, da je sam padel, jaz se ga nisim dotaknul, jaz mu nisim ničesar storil, tudi ne vem zakaj bi bil mu kaj storil, on me je le prašal; če nič o njegovej pipi ne vem. To mora Moshamer povedati; vsak človek mora vediti, da se nisim skoz vrata prestopil.

Preds. Čez koliko časa potem je Moshamer noter prišel in rekel, da Bauer v kervi leži?

Priča. Tega ne vem, na kaj tacega nisim mislil.

Preds. Ste potem vun šli?

Priča. Da, in vsi, ki so v kerčmi bili. Pozneje pride Mauser k nam in reče: „Ti si norc; ko bi ne bil rekel, da naj po pipo gre, bi ne bil vun koritil.“ Jaz zavrnem na to: „Zato ne morem; gotovo so ga Schweinbarčani bili.“

Preds. Niste prašali, če mu ni nikdo z nožem kaj storil?

Priča. Da prašal sim, Köpf pa je rekel, da ne.

Preds. So vam, ko so vas zaperli, nož vzeli?

Priča. So ga.

Preds. Sta se pozneje, ko ste zaperta bila, z Martinom Köpf pogovorila?

Priča. Nisva se, kaj tacega ne more nobeden terdit.

Deržavni pravdnik. Se nista s Pavlom Baurom zavolj neke dogodbe, ki se je lansko leto, ko sta sneg kidala, prigodila, prepirala?

Priča. Jaz o tem nič ne vem.

Ker tedaj govor zatoženega z pričo ni v soglasju, se eden z drugim primeri.

Točarski pomočnik in Martin Köpf poterdita, kar sta popred rekla.

Priča Jožef Presler ponovi, da je zamogel sam pasti; ako Köpf priseže, da sim ga jaz vun sunil, po krivem priseže, zna tudi biti, da ga je kdo drug vun sunil. Jaz družega ne vem, kakor da mu jez nisim nič storil, in on meni nič; znabiti, da je zmota. Jaz sim nož imel, ker sim meso jedel. Gabriel Regendorfer in Bittler ne moreta reči, da sim možu žugal ali se z njim prepiral.

Zdravniki potem naznanijo, da je na truplu ubitega pet ran, in sicer: ena zadej na glavi, druga na levi strani pers med četertim in petim rebrom, tretja na levi strani pers med šestim in sednim rebrom naravnost v serce, četrta koj spodej med osmim in devetim rebrom in peta nad levo kvokno kostjo.

Vse te rane je ena in ravno tista oseba z enim in ravno tistim nožem zabodla. Perva in peta rana ste majhini, druga in četrta nevarni, tretja pa naravnost smertna.

Na vprašanje, če zamorejo rane biti storjene po nožu Jožefa Preslera, odgovori dr. Knolz: Primerili smo noža Sebastjana in Jožefa Preslera, pa le nož Sebastjana je natanjko rani primerin bil.

Deržavni pravdnik tedaj zatožbo tako le prenaredi: Zatoži namreč Sebastjana Preslera, da je Pavla Baura, ko ga je več oseb bilo, tudi on z nožem suval in se hudodelstva teškega ranjenja vkričil. Ker sta se pa tega hudodelstva gotovo tudi Martin Köpf, ki je sam obstal, da je Baura tolkel in Jožef Presler vdeležila, ki se je z Baurom v kerčmi prepiral, ga vun spravil in ga na cesto porinul, ker njegovo terjenje, da je bil med tem v kerčmi, so priče overgle in ker je znabiti tudi sam na cesto šel in se uboja vdeležil, pred-

loži deržavni namestnik, če bo Sebastjan Presler od porotnikov za krivega spoznan, da se Jožef Presler preiskovavnemu sodniku izroči in zapre. Ako se pa Sebastjan Presler za nedolžnega spozna, predloži, da naj se Jožef Presler preiskovavnemu sodniku zavolj goljufije izroči. On je gotovo krivo pričal.

Sodništvo porotnikom sledeča vprašanja da:

1. Je zatoženi, Sebastjan Presler kriv, da je 28. oktobra 1850 zvečer pred občinsko kerčmo v Ragendorfu, ko je vstal med Pavlom Baurom in družimi osebami pretep, in ko ga je nekdo, ki ni znan, v smert zabodel, tudi pri tej priložnosti Pavla Baura pretepal?

Ako se na to vprašanje „ne kriv“ odgovori:

2. Je zatoženi Sebastjan Presler kriv, da je 28. oktobra 1850 pred občinsko kerčmo v Ragendorfu Pavla Baura tako ranil, da je bilo to nevarno ali škodljivo zanj?

Porotniki odgovore na to takole po svojem predsedniku: „Porotniki so po dolžnosti in vesti pred Bogom takole odgovorili: 1 vprašanje: „Kriv“, vendar ne o priložnosti pretepa med Pavlom Baurom in več družih oseb, ampak pri pretepanju; enoglasno.“ Drugo vprašanje je tako odpadlo.

Sodništvo izreče, da porotniki nimajo pravice pristavkov delati, ampak le kriv ali nekriv izreči; nato izrečejo zatoženega z 11 zoper 2 glasa za krivega.

Sodništvo tedaj obsodi zatoženega na eno leto v teško ječo in k povračilu odškodnine za otroke ubitega, ki se bo na pravni poti odločila.

Jožef Presler pa se je zaperl in preiskovavnemu sodniku v roke dal.

* XLV. del deržavnega zakonika prinese cesarski ukaz 6. julija 1851, veljaven za celo cesarstvo, s katerim se začasno zaukaže več odločb glede periodičnih tiskopisov iz notrajnih dežel, in zastran tiskopisov iz tujih dežel.

Ker bo še dalj časa treba, preden se v red dene postavodajstvo zastran tiska, ki se vravnjuje s pregledovanjem občnega kazenskega zakonika vred, in ker so pa nasproti v več delih cesarstva skušnje skazale, da so dosečajne postave v rečeh tiska nezadostne in torej saj v nekterih zadevah silna dopolnjenja potrebujejo, sim spoznal za dobro, po nasvetu Mojega ministerskega zbora in po zaslišanju Mojega deržavnega svetovavstva sledeče odločbe zastran domačodeželnih periodičnih in tujodeželnih tiskopisov (natisnjenih reči) poterditi in dokler se nova postava za tisk v cellem cesarstvu ne izda, namreč od tistega dneva naprej v moč djati, kterega se bode ti ukaz v deželnem zakoniku razglasil:

§. 1.

Od ustavljanja periodičnih tiskopisov.

Ako kak periodični tiskopis stanovitno proti prestolu, edinosti in celosti cesarstva, proti veri, pravosti (lepemu zadržanju) ali sploh proti podstavam deržavne družbe sovražno meri ali se take poti derži, ki se z ohranjenjem javnega pokoja in reda zediniti ne da, zamore po zastoj poskušanjem dvakratnem pismenem svarjenju poglavar kronovine, v kterem se tak periodični tiskopis na svitlo daje, taistega začasno do treh mescov ustaviti, da izhajati ne sme. Samo ministerski zbor zamore izreči, da se kak tiskopis za dalj časa ali za vselej ustavi. Pritožba zoper zavkaze kronovinskega poglavarja nima nobene odlašavne moči.

§. 2.

Od prepovedi tujodeželnih tiskopisov.

Tujodeželne tiskopise zamore minister notranjih zadev za celo cesarstvo prepovedovati. Prepoved tujodeželnega tiskopisa, ki jo je prav razglasiti, zapopade v sebi tudi prepo-

ved, vsaktero v domači ali tuji deželi napravljeno prestavo ali kakoršno si bodi izdajo tistega spisa izdati ali razširjati, naj ima ona celi zapopad ali le nekaj taistega v sebi.

§. 3.

C. kr. pošta nima na prepovedane tujodeželne ali njim enakočislane tiskopise nobenega predplačila, in taistih tudi kako drugače za odpravo ne jemati, in vsakteremu je prepovedano, taiste vvaževati, z njimi kupčevati, jih oznanovati in razširjati. Dolžnost za ohranjenje javnega reda in varnosti postavljenih oblastnij je, prepovedane tujodeželne ali njim enakočislane tiskopise odjemati (zadrževati).

§. 4.

Za razširjavca se ima tisti čislati in kaznovati, kdor prepovedane tujodeželne ali njim enakočislane tiskopise v cesarstvo pošilja, ali kdor je k njih poslatvi v cesarstvo s tim priložnost dal, da jih je naročil, kdor takošne tiskopise s prestopom za vvožnjo blaga danih predpisov v avstrijansko deržavo prinese da, kdor z njimi kupčuje, kdor takošne tiskopise v domači deželi razdeli, na javnih mestih, v bravnica, najemnih knjižnicah i. t. d. razpoloži, ali naprej bere, ali sicer drugim prepusti, da se naprej podajo.

§. 5.

Vsak poskus, začasno ustavljen časnik samolastno izdati; ali pa razširiti, se ima kaznovati z dnarno kazenko (globo) od petdeset do petsto goldinarjev konvencijnega dnarja in pri obteživnih okoliščinah z zaporom (arestom) od enega do treh mescov.

Enaka kazen se ima prisojevati za vvožnjo, kupčijo, oznanjenje in razširjanja prepovedanega tujodeželnega ali njemu enakočislane tiskopisa.

O razširjanju prijeti prepovedani tujodeželni ali njim enakočislani tiskopisi so podverženi zadržbi (oduzetju).

Ako se je pa tiskopis razširjal, preden se je prepoved dala, se ima taisti iz dežele spraviti, če se ne prične zavoljo njegovega zapopadka sodna ravna.

§. 6.

Kazenska ravna v zmislu §. 5 pristoji v deželah, v kterih je vpeljan kazenske pravde red 17. januarja 1850, okrajno-zbornim sodnijam, v vsih ostalih delih cesarstva imajo čez le-to cesarske zborne kazenske sodnije razsojevati.

Ministroma notranjih reči in pravosodja je naročeno, ti ukaz izpeljati in dana oblast, dotične odločbe za izpeljavo izdati.

Valaške.

Iz Valaškega se žalostne novice o žetvi čujejo. Že čez 4 mesca ni bilo dežja, toraj je taka suša, da se je vse posušilo in na več mestih clo turšica ni obzelenela.

Tuje dežele.

Turška.

Pisma iz Carigrada naznanijo, da je turška vlada zopet avstrijanski poročila, da bo Košut povedal, kje da je ogerska krona in druge dragocenosti, ako mu dovoli, da se sme svobodno v Ameriko podati. Turška vlada svetje avstrijanski, da bi to dovolila, avstrijanska pa se temu ni udala.

Ljubljanski novičar.

Pomnoženi odbor krajnskih deželnih stanov je 23. rožnika t. l. vis. čast. gosp. Jurja Zavašnika, kateheta in učenika katehetike v Ljubljani, za korarja pri Ljubljanskem škofijskem kapitlu izvolil.

LEPOZNANSKI LIST.

Cestopis.

(Dalje.)

„Vsaka ruska občina ima svojo občinsko sodnijo, v kateri starosta kot predsednik ima zraven sebe dva po volitvi izbrana sodbena predsednika. Ta sodnija sodi čez varovčijske ¹⁾ pregreške do 25 palic i 5 rubl banko (2 f. 11¹/₂ kr. sr.), tudi čez moje i tvoje, vendar ne čez dedno lastino. Zaglavnoga ali kaznovavnoga pravosodja nima, temoč le dalje naznani, ukaže zapreti, njoj gre prvo pripetije. Druga sodnija je volostna uprava ²⁾. V tej sodnji so: golova, volost i dva po volitvi izbrana prisédnika. Ta sodnija je prva stopnja nad selskeje sodnijo. Zamore kazni-u selskoje sodnji izrečene — samo zljajšati, ne

¹⁾ Policijske.

²⁾ Uprava — Polizeiamt.

zostriti. Naideli kazni preláhko, zamore tožbo okrožnemu predstojniku predložiti. Je ovaj ravno teiste misli, naznani on dalje predstojniku deržavnih imanj, ki ima odločiti.

Mužike ³⁾ ruske vidiš zveksine v kozuhih ⁴⁾ zraven toga pak osobito po leti v kaftani. Kaftan je pri siromaških iz sive ali rujave doma tkane volnine, pri premožnih iz modrega sukna. Na glavi je černi nizek klobuk, ⁵⁾ zgorej štirji, s trakom i s prezko ⁶⁾.

O toplem vrémenu nosi mužih lapte. ⁷⁾ Lapti so čez nogo privezani; kratke košate hlače, robačo čez hlače prepasano. Vse to bilo je

³⁾ Mužik — kmet.

⁴⁾ Kozuh po rusko — šuba.

⁵⁾ Klobuk, rusko — šljapa; ruska beseda klobuk pa pomeni: Kapuze.

⁶⁾ Preska rusk. prjazka — Schnalle.

⁷⁾ Lapti so črevlji iz liča, Bastschuhe.

popred iz domačega debeloga hodnika, sdaj se od dne dne bolj razšira katun, na veliki cesti ne vidiš skoro druga ko pisane pavolnate robače, glavna boja mora vsikdar biti krasna ⁸⁾; červno i lépo je pravomu Rusu jednako značno, Rusi imajo le jedno besedo krasni-červeno i lépo.

Kmetička žena ima po navadi robec na glavi. Čez spodnjo janko ima še zveksine zverhnjo halo iz volnine, siromaške si takšo volnino, doma tkejo, premožne jo imajo iz modriga sukna. Ta zverhna hala je brez rokavov, pro stano izrezana, do kolena ako do nog seže, se imenuje safaran. Verh sarafana nosijo po zimi kratke kožuhe do ledovja.

(Dalje sledi.)

⁸⁾ Rudeča, červena.

Odgovorni vrednik: Dragotin Melcer. — Založnik in tiskar Jožef Blaznik.

Vradni list št. 43.

Št. 2579.

Oznanilo.

(129.) c 1

Od c. k. deželne višji sodnije za Koroško in Krajnsko bo na znanje dano, da se bo tretja redna seja porotne sodnije v okraju Ljubljanske deželne sodnije 25. Avgusta 1851 ob devetih zjutraj v Ljubljani začela, in da je od predstojnika deželne višje sodnije za predsednika te porotne seje gosp. svetovavec višj. dež. sodnije Korl žlahtni Coppini, in za njegoviga namestnika svetovavec dež. sodn. gosp. Anton Schmalz izvoljen.

V Celjovcu dan 3. Julija 1851.

Št. 5837/797.

Razpis konkurza.

(128.) c 3

Ker je pri učilnici porodišča v Ljubljani stopnja asistenta spraznjena, s katero je razun svobodnega stanovanja v napravi, vsakoletne derve peterih seznjev in 18 liber sveč 300 goldinarjev iz učilišnega zaklada dovoljenih, spraznjena, se razpiše konkurs za novo postavljeno taiste do 10. avgusta t. l. s pristavkam, da je z njo pomočno opravilo v tej bolnišnici in nornici združeno.

Prosivci za to stopnjo, ki se na dve leti razpiše in zamore na dve leti še podaljšati, imajo svoje prošnje z diplomami in drugimi spričbami o zdravniških in porodniških vednostih, potem da so neoženjeni, lepiga zadržanja, da znajo slovenski jezik, ali kako drugo slavensko narečje, do imenovane dobe pri podpisanim vodstvu vložiti.

C. k. vodstvo učilnice za babice.

Ljubljana 6. julija 1851.

Št. 3409.

Razglas

(125.) c 3

Jakob Magajna iz spodnih Urem, cesijonar svojiga očeta Tineta Magajna — ta je 23. roznika 1851 pod št. 3409 Jakoba Jankovič-a iz spodnih Urem in njegove neznane erbe alj pravne naslednike zastran opravljanja prenotacija 360 goldinarjev 5% obresta in pravnih stroškov, pri podpisani sodnji tožil in ta tožba se bo 2. dan Oktobra 1851 ob devetih dopoldne ustmeno obravnavala.

Za neznane tožence je sodija in sicer za njih stroške Jožefa Tominc-a iz spodnih Urem kuratorja izvoljila. Toženci naj tedaj sami k obravnavi pridejo, alj pa naj kuratorju svoje pravne pomočke na znanje dajo, alj izročijo, alj družiga pooblastenca izvoljijo in te sodnji imenovajo, če ne se bo ta pravda z Jožefam Tomincam obravnavala.

C. k. sodnija v Senožečih 23. roznika 1851.

C. k. okrajni sodnik

Jenko.

Št. 2115.

Oznanilo.

(126.) c 3

Visoko c. k. ministerstvo kupčije, obertnijo in javnih stavb je z razpisom od 24. junija t. l. št. 3401/C za drugo polovico 1851 poštno ježnino za enega konja in enojno pošto za spodej imenovane kronovine in okrajne, kakor sledi, določilo:

Na Zgornjem Avstrijskem z	1	gold — kr.
„ Solnograškem z	1	„ — „
„ Českem z	1	„ — „
„ Moravskem z	1	„ — „
„ V Krakovem z	1	„ — „
„ Lvovu z	1	„ — „
„ Černovicu z	1	„ — „
Na Silezkem z	1	„ — „
„ Ogerskem z	1	„ — „
„ V Vojvodini in temeskem Banatu s Sedmograškem z	1	„ — „
Na civilnem Horvaškem in Slavonskem (razun Primorja) z	1	2 „
„ V horvaško-slavonskeje granici (razun Otočanskega, Likanskega in Ogulinskega polka) z	1	2 „
Na Spodnjem Avstrijskem z	1	4 „
„ Koroškem z	1	4 „
„ Štajarskem z	1	4 „
„ V Montanskem okrožju (horvaškem primorju) z	1	4 „
„ Ogulinskem polknem okrožju z	1	4 „
Na Krajnskem z	1	6 „
„ Tirolskem in Vorarlberškim z	1	8 „
„ Primorskem (v Terstu) z	1	8 „
„ V Otočanskem, Senjskem in Likanskem polknem okraju z	1	10 „

Odrajtvalo za pokriti postajni voz se na polovico in za nepokritega na četertinko plače, ki je za konja in enojno pošto v zadevajočem okrožju za ježnino odmerjena, določi.

Zapitnina za poštne vozniške in kolomaže ostane pri starem.

C. k. poštno vodstvo
Ljubljana 7. julija 1851.

Št. 2114.

Oznanilo

(127.) c 3

Visoko c. k. ministerstvo za kupčijo, obertnijo in javne stavbe je z razpisom od 23. junija t. l. št. 3030/C pri naznanenju določb o ravnanju z popisavami poslancev in konsulov zavkazalo, da c. k. vradnije poslancev in konsulov v zunajnih deržavah od dopisav od privatnih oseb, ki niso poštne proste, nimajo poštne odrajtovati, in da imajo toraj osebuje osebe pisma, ktere na vradnije poslancev ali konzulatov pošlejo, frankirati pri oddaji, in nasproti, ako pridejo nefrankirane pisma od c. k. poslaništev ali konzulatov na avstrijske privatne osebe ali vradnije, ki niso poštne proste, da imajo te poslednje poštino, in za dopisave iz nemško-avstrijske poštne zveze tudi pridevk poštne odrajtati.

C. k. konsulatom je prosto nefrankirane pisma privatnih oseb ali vradnij naše deržave, ki niso poštne proste, jemati ali ne.

Kar se s tem sploh naznani.

C. k. poštno vodstvo

Ljubljana 7. julija 1851.

Št. 5210.

O z n a n i l o.

(124.) c 3

Pri tukajšnej poštnej vradnji leži že dalj časa več spodej napeljanih denarnih in vožnjopoštne poslatev, ki se niso mogle izročiti in so se toraj spet sem poslale. Tisti, ki so te pisma na pošto dali, ali jih prejeti imeli, so tedaj povabljeni o treh mescih po te poslatve priti in recepise pokazati proti tem, da zadevajočo poštino odrajtajo, ali naj pa pisma reklamirajo, sicer se bo ravnalo z njimi po §. 31. vožnjopoštne reda od 6. julija 1838. Kdor se pozneje oglasi, zamore le takrat pisma nazaj dobiti, ako natanjko vlastnino skaže.

Z a z n a m e k p i s e m

N a p i s	Kraj kamor se ima poslati	Zapopa-dek	Vrednost		Teža	
			gold.	kr.	Funt	lot
Jovan Miholič	Dunaj	Bankovci	2			
Venceslav Czapp	Semering	„	15			
Nikolaj Poterbujes	Berno	„	2			
Jovan Jakšić	Jankin	„	2			
Jovan Novak	Vesprim	„	4			
Adrej Zabukovec	Reka	„	2			
Tomaz Silvester	Požun	„	3			
Anton Albrecht	Florenc	„	1			
Franc Žagar	Palma	„	2			
Helena Vidmar	Kerško	„	8			
Jovon Ohači	Ptuj	„	1	30		
Maria Zlatenčič	Terst	Razne reči	—	50	—	5
Franc Blaž	Zagor	„	—	—	—	26
Anton Lamer	Novomesto	„	—	—	4	—
Bogomil Tucco	Gorica	„	—	—	1	—
Franc Križman	Postojna	„	—	20	—	8
Wecherheim	Munakovo	„	4		—	5

C. k. poštno vodstvo
Ljubljana 3. julija 1851.